

POSTANOWIENIE

Dnia 11 października 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

Prezes SN Joanna Misztal-Konecka

w sprawie z powództwa Bank spółki akcyjnej w W. (poprzednio Bank1 spółka akcyjna w W. oraz Bank2 spółka akcyjna w W.)

przeciwko M. D.

o zapłatę,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 11 października 2022 r.,

na skutek skargi kasacyjnej pozwanego od wyroku Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 19 kwietnia 2021 r., sygn. akt I ACa 1261/20,

1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;

2. zasądza na rzecz adw. A.W. od Skarbu Państwa reprezentowanego przez Prezesa Sądu Apelacyjnego w Krakowie 3600 (trzy tysiące sześćset) złotych, wraz z należnym podatkiem VAT, tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej pozwanemu w postępowaniu kasacyjnym.

UZASADNIENIE

1. Wyrokiem z 19 kwietnia 2021 r. Sąd Apelacyjny w Krakowie, w sprawie powództwa Bank1 (następnie Banku2, a obecnie po rebrandingu –Bank) spółki akcyjnej w W. przeciwko M. D. o zapłatę, zmienił na skutek apelacji pozwanego wyrok Sądu Okręgowego w Krakowie w ten sposób, że: punktowi I nadał treść: „zasądza od pozwanego M. D. na rzecz strony powodowej Banku S.A. w W. kwotę 218.178,11 zł (dwieście osiemnaście tysięcy sto siedemdziesiąt osiem złotych

11/100) z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 2 kwietnia 2016 r. do dnia zapłaty z zastrzeżeniem, że pozwany w toku postępowania egzekucyjnego będzie mógł powołać się na ograniczenie swojej odpowiedzialności do nieruchomości objętej księgą wieczystą nr [...] i do wysokości sumy hipoteki wpisanej w tej księdze na rzecz Bank1 S.A. w W., oddalając powództwo w dalej idącym zakresie”, punktowi II nadał treść: „znosi wzajemnie między stronami koszty procesu” (pkt 1); w pozostałym zakresie apelację oddalił (pkt 2) oraz orzekł o kosztach postępowania apelacyjnego (pkt 3, 4 i 5).

2. Od wyroku Sądu Apelacyjnego skargę kasacyjną wywiódł pozwany, powołując się na naruszenie art. 507 k.c. w zw. z art. 391 k.p.c., art. 77 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o księgach wieczystych i hipotece (dalej: „u.k.w.h.”) w zw. z art. 391 k.p.c., art. 382 § 2 w zw. z art. 391 w zw. z art. 378 § 1 zdanie pierwsze k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

3. Skarga kasacyjna została ukształtowana w przepisach Kodeksu postępowania cywilnego jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa, jednolitości orzecznictwa oraz prawidłowej wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń umożliwiający rozpoznanie sprawy w kolejnej instancji sądowej. Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowiona w art. 398⁹ k.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny skargi kasacyjnej. Ten etap postępowania przed Sądem Najwyższym jest ograniczony wyłącznie do zbadania przesłanek przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c., nie służy zaś merytorycznej ocenie skargi kasacyjnej. W razie spełnienia co najmniej jednej z tych przesłanek, przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest usprawiedliwione.

Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności

w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 k.p.c.). Obowiązkiem skarżącego jest sformułowanie i uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w nawiązaniu do tych przesłanek (art. 398⁴ § 2 k.p.c.), gdyż tylko wówczas może być osiągnięty cel wymagań przewidzianych w art. 398⁴ § 2 k.p.c. Rozstrzygnięcie Sądu Najwyższego w kwestii przyjęcia bądź odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wynika z oceny czy okoliczności powołane przez skarżącego odpowiadają tym, o których mowa w art. 398⁹ § 1 k.p.c.

Dla spełnienia wymogu z art. 398⁴ § 2 k.p.c. konieczne jest zawarcie w skardze kasacyjnej odrębnego wniosku o jej przyjęcie do rozpoznania, zawierającego profesjonalny wywód prawny nawiązujący do wskazanych w art. 398⁹ § 1 K.p.c. przesłanek przedsądu ze wskazaniem, które z nich występują w sprawie i z uzasadnieniem stanowiska skarżącego (postanowienie Sądu Najwyższego z 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06). Ze względu na odmienny cel instytucji przedsądu i jej odrębne oraz kwalifikowane przesłanki, wskazanie i uzasadnienie okoliczności decydujących o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie może polegać na odwołaniu się do podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia. W prawidłowo sporządzonej skardze kasacyjnej oba powyższe elementy muszą pojawić się oddzielnie i autonomicznie. Sąd Najwyższy nie jest bowiem trzecią instancją sądową i nie rozpoznaje sprawy, a jedynie skargę kasacyjną, będącą szczególnym środkiem zaskarżenia, wnoszonym i rozpoznawanym nie tylko w interesie skarżącego, ale przede wszystkim w interesie publicznym.

4. Skarżący wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, powołując się na występowanie w sprawie przesłanek określonych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 4 k.p.c.

Podał, że w sprawie występują istotne zagadnienia prawne polegające na potrzebie ujednolicenia orzecznictwa w kwestii czy i w jakim zakresie roszczenia objęte zabezpieczeniem hipotecznym ulegają przedawnieniu przez pryzmat oceny regulujących te zabezpieczenia przepisów pod kątem ich konstytucyjności.

Zdaniem skarżącego wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest również oczywiście uzasadniony ze względu na to, że Sąd Apelacyjny błędnie zidentyfikował zarzut apelacyjny pozwanego dotyczący zaliczenia kwestii wpłat na poczet rat, przez co nie został zachowany merytoryczny charakter całości orzeczenia Sądu drugiej instancji, a jedynie wybranych zarzutów.

6. Przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w związku z występowaniem w sprawie istotnego zagadnienia prawnego wymaga przedstawienia problemu o charakterze abstrakcyjnym, nierozstrzygniętego w dotychczasowym orzecznictwie i wymagającego pogłębionej wykładni (postanowienie Sądu Najwyższego z 2 października 2001 r., I PKN 129/01, OSNP 2003/18/436). W postanowieniu z 23 marca 2012 r. (II PK 284/11) Sąd Najwyższy wyjaśnił, że zagadnieniem prawnym jest zagadnienie, które wiąże się z określonym przepisem prawa materialnego lub procesowego względnie uregulowaniem prawnym, których wyjaśnienie ma nie tylko znaczenie dla rozstrzygnięcia konkretnej sprawy, ale także dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw. Wskazanie na zagadnienie prawne uzasadniające wniosek o rozpoznanie skargi kasacyjnej powinno nastąpić przez jego sformułowanie jako problemu prawnego wymagającego rozstrzygnięcia, określenie przepisów prawa, w związku z którymi powstało, i wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Dopiero wówczas Sąd Najwyższy ma podstawę do rozważenia, czy przedstawione zagadnienie jest rzeczywiście zagadnieniem „prawnym” oraz czy jest to zagadnienie „istotne”.

Skarżący nie sprostął powyższym wymaganiom.

Sąd Apelacyjny podał, że nie podziela przedstawionego w toku procesu stanowiska pozwanego co do możliwości zastosowania w sprawie art. 77 u.k.w.h. w zw. z art. 32 ust. 1 i art. 64 ust. 1 Konstytucji RP. Odwołał się do poglądów orzecznictwa, z których wynika, iż jeżeli Trybunał Konstytucyjny stwierdził niezgodność określonego przepisu ustawy z Konstytucją, sąd może odmówić zastosowania w rozpoznawanej sprawie identycznie brzmiącego przepisu innej ustawy. Sąd drugiej instancji zgodził się z skarżącym, że w wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 8 października 2013 r. (SK 40/12) uznano za niekonstytucyjny przepis art. 70 § 6 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa

traktujący o możliwości egzekwowania przedawnionych należności podatkowych z przedmiotu hipoteki, w jego brzmieniu do 31 grudnia 2002 r., ponieważ całkowicie wyłącza on przedawnienie niektórych rodzajów należności podatkowych, a równocześnie, że czyni to na podstawie nieuzasadnionego i arbitralnego kryterium. Sąd Apelacyjny ocenił jednak, że wskazywana przez skarżącego norma art. 77 u.k.w.h. oraz norma wyrażona w art. 70 § 6 Ordynacji podatkowej nie są identyczne. Choć oba przepisy dotyczą hipoteki, to jednak ich źródła powstania są zasadniczo różne. W przytoczonym orzeczeniu Trybunału Konstytucyjnego chodzi o hipotekę przymusową powstałą z racji czynności kontrolnych, a w niniejszej sprawie chodzi o hipotekę umowną ustanowioną dobrowolnie przez strony. W sprawie nie ma więc podstaw do niestosowania art. 77 u.k.w.h. z uwagi na normy art. 32 ust. 1 i art. 64 ust. 1 Konstytucji RP.

Skarżący nie zgadza się z taką oceną i formułuje zagadnienie prawne, które jest w istocie przedstawieniem własnego stanowiska w sprawie i nie stanowi uniwersalnego problemu prawnego. Prowadzi to do wniosku, że skarżącemu nie chodzi o wykazanie przesłanki, o której mowa w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., a jedynie o poddanie zaskarżonego orzeczenia kontroli kasacyjnej oraz zanegowanie stanowiska Sądu drugiej instancji.

7. Odnosząc się do powołanej przez skarżącego oczywistej zasadności skargi kasacyjnej, wskazać trzeba, że w orzecznictwie Sądu Najwyższego utrwalony jest pogląd, że uzasadnienie oczywistej zasadności skargi kasacyjnej jako przesłanki jej przyjęcia do rozpoznania wymaga powołania się na kwalifikowaną postać naruszenia zaskarżonym orzeczeniem przepisów prawa materialnego lub procesowego oraz przeprowadzenia wywodu zmierzającego do jego wykazania. Oczywistość naruszenia ma miejsce wówczas, gdy jest ono widoczne *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby wchodzenia w szczegóły czy dokonywania pogłębionej analizy tekstu wchodzących w grę przepisów i doszukiwania się ich znaczenia. O przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania nie decyduje przy tym samo oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego przez sąd, który wydał zaskarżone orzeczenie, lecz sytuacja, w której spowodowało ono wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet

oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (por. orzecznictwo przytoczone w motywach postanowienia Sądu Najwyższego z 6 listopada 2012 r., III SK 16/12).

Skarga kasacyjna w niniejszej sprawie nie zawiera argumentów uzasadniających występowanie tak rozumianej oczywistej zasadności. Skarżący nie wskazał konkretnych przepisów, które zostały naruszone, nie podał w jaki sposób doszło do naruszenia oraz nie wykazał, że naruszenie miało charakter kwalifikowany, prowadzący do wydania oczywiście nieprawidłowego orzeczenia.

W ramach wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania z uzasadnieniem pozwany ograniczył się do podania, że uzasadnione są zarzuty wskazane w *petitum* i rozwinięte w uzasadnieniu skargi kasacyjnej, co winno prowadzić do przyjęcia skargi do rozpoznania. Ponownie przypomnieć należy, że przytoczenie podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienie (art. 398⁴ § 1 pkt 2 k.p.c.) oraz wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania wraz z uzasadnieniem (art. 398⁴ § 2 k.p.c.), stanowią dwa odmienne, z uwagi na funkcje, jakie pełnią, niezależne od siebie wymagania skargi kasacyjnej. Skarżąca, formułując więc wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie, powinna przedstawić wyodrębniony, samodzielny wywód prawny odnoszący się do wskazanych przesłanek przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. Skarga kasacyjna pozwanej nie zawiera w istocie takich rozważań, a samo odwołanie się do uzasadnienia podstaw kasacyjnych jest niewystarczające.

8. Z przytoczonych względów, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, nie znajdując też okoliczności, które w ramach przedsądu jest obowiązany brać pod uwagę z urzędu.

9. Rozstrzygnięcie o kosztach pomocy prawnej udzielonej pozwanemu w postępowaniu kasacyjnym znajduje uzasadnienie w § 4 ust. 1 i 3, § 8 pkt 7 w zw. z § 16 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu.

[as]

